

*Світлана Шнак
Валентина Водяна
(м. Тернопіль)*

КЛАСИФІКАЦІЯ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасний освітній процес у початковій школі характеризується використанням різних педагогічних технологій, які спрямовані на підвищення ефективності навчання, розвиток ключових компетентностей учнів та формування мотивації до навчання. У контексті Нової української школи (НУШ) особливу увагу приділяють не лише традиційним методам навчання, а й сучасним інтерактивним підходам, які дозволяють зробити навчання доступнішим, цікавішим і продуктивнішим. Класифікація освітніх технологій дозволяє розділити їх за підходами до навчання, рівнем взаємодії учнів та вчителя, а також за використанням цифрових і практичних методів.

Сучасний освітній процес у початковій школі ґрунтується на використанні різних педагогічних технологій, (Чепіль, 2012) які допомагають зробити навчання більш ефективним, інтерактивним та відповідним до потреб учнів. Освітні технології можна класифікувати за різними критеріями, зокрема за методами навчання, рівнем технологічності та ступенем інтерактивності.

Освітні технології поділяють на кілька основних груп: (Янкович, Кузьма, 2018)

1. Традиційні освітні технології
 - Класно-урочна система (лекція, пояснення, вправи).
 - Дидактичні методи (словесні, наочні, практичні).
2. Інноваційні освітні технології
 - Проектне навчання – сприяє розвитку самостійності та критичного мислення.
 - Технологія змішаного навчання – поєднує традиційні та цифрові методи навчання.
3. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ)
 - Використання мультимедійних засобів.
 - Онлайн-ресурси для дистанційного та змішаного навчання.
4. Ігрові технології
 - Метод сюжетно-рольових ігор.
 - Використання настільних та цифрових ігор у навчальному процесі.
5. STEAM-освіта
 - Інтеграція науки, технологій, інженерії, мистецтва та математики у навчальний процес.
 - Використання практико-орієнтованого підходу.

Різноманітність освітніх технологій дозволяє адаптувати навчальний процес до сучасних потреб молодших школярів. Поєднання традиційних та інноваційних методів сприяє формуванню ключових компетентностей та розширенню освітніх можливостей дітей. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вивчення ефективності конкретних технологій у навчальному процесі початкової школи.

1. Традиційні освітні технології. Традиційні технології навчання використовуються в освітньому процесі протягом тривалого часу. Вони базуються на класичних

педагогічних підходах, які забезпечують системність, логіку та структурованість викладу матеріалу.

Основою традиційного навчання є класно-урочна система, яка передбачає поділ навчального процесу на уроки з визначеною структурою: пояснення нового матеріалу, виконання завдань, перевірка знань та підсумок уроку.

Також до традиційних технологій відносять дидактичні методи навчання. Вони поділяються на словесні, наочні та практичні.

– Словесні методи включають пояснення, розповідь, бесіду та лекцію, що дозволяє передати теоретичні знання.

– Наочні методи передбачають використання схем, таблиць, ілюстрацій, які допомагають краще сприймати навчальний матеріал.

– Практичні методи ґрунтуються на виконанні вправ, лабораторних робіт та самостійних завдань, що сприяє закріпленню отриманих знань.

Традиційні освітні технології є важливими для формування базових знань та дисциплінованості учнів. Однак вони потребують доповнення сучасними методами для підвищення мотивації та активного залучення дітей до навчального процесу.

2. Інтерактивні методи навчання. Інтерактивне навчання спрямоване на залучення учнів до активної співпраці та взаємодії під час уроків (Кравчина, 2003). Головною особливістю цієї технології є відхід від пасивного засвоєння знань і перехід до активного навчання, де учні самостійно досліджують матеріал, аналізують інформацію, обговорюють проблеми та шукають спільні рішення.

Одним із найбільш ефективних методів інтерактивного навчання є групова та парна робота, що дозволяє учням розвивати комунікативні навички, вчитися працювати в команді, а також критично мислити та приймати спільні рішення.

Метод проєктів передбачає виконання учнями дослідницьких або творчих завдань, що сприяє розвитку самостійності, відповідальності та вмінню застосовувати отримані знання на практиці.

Також до інтерактивних методів належать дискусії та метод мозкового штурму. Вони допомагають учням формулювати свої думки, аргументувати власні позиції та розвивати навички аналізу інформації.

Використання інтерактивних технологій у початковій школі сприяє активному залученню дітей до навчального процесу, підвищує рівень їхньої пізнавальної активності та формує вміння працювати в соціальному середовищі.

3. STEAM-освіта. STEAM-освіта є одним із найсучасніших підходів до навчання, який інтегрує природничі науки, технології, інженерію, мистецтво та математику. Вона базується на міждисциплінарному підході, що дозволяє дітям не лише засвоювати знання з різних предметів, але й навчатися застосовувати їх у реальному житті.

Одним із ключових методів STEAM-освіти є проведення практичних експериментів, які дозволяють учням власноруч досліджувати природні явища, розвивати допитливість і вміння працювати з науковими методами. Також широко використовуються технології технічного конструювання, наприклад, створення моделей, використання 3D-моделювання та робототехніки.

STEAM-освіта сприяє розвитку критичного мислення, аналітичних навичок, творчого підходу до вирішення проблем, а також навчає учнів працювати в команді над комплексними завданнями. Впровадження цієї технології у початковій школі робить навчальний процес більш цікавим та ефективним.

4. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). Сучасне навчання неможливе без використання інформаційно-комунікаційних технологій. Вони дозволяють зробити освітній процес більш інтерактивним, доступним та гнучким.

Серед основних методів використання ІКТ у початковій школі можна виділити мультимедійні засоби, такі як презентації, відеоуроки, інтерактивні дошки, які допомагають учням краще сприймати інформацію (Андрієвська, Олефіренко, 2009). Також активно використовуються онлайн-навчальні платформи, наприклад, Google Classroom, Moodle, "На Урок", які дозволяють учням отримувати завдання, проходити тести та працювати з навчальними матеріалами у зручному форматі.

ІКТ сприяють підвищенню самостійності учнів, дозволяють враховувати їхні індивідуальні особливості та розвивати навички цифрової грамотності.

5. Ігрові технології. Гра є невід'ємною частиною навчання молодших школярів, тому ігрові методи широко використовуються у сучасній освіті (Приставська, 2011). Вони дозволяють поєднувати навчання з розвагами, підвищуючи мотивацію учнів до пізнання нового.

Одним із найефективніших методів є сюжетно-рольові ігри, під час яких діти розігрують певні ситуації та навчаються взаємодіяти у різних обставинах. Також активно застосовуються настільні та комп'ютерні освітні ігри, які сприяють розвитку логічного мислення та пам'яті.

Поєднання традиційних та сучасних освітніх технологій у початковій школі сприяє формуванню компетентностей нового покоління учнів. Інтерактивні методи, STEAM-освіта, ІКТ та ігрові технології роблять навчання цікавим, ефективним і адаптивним до потреб кожної дитини. Використання різних підходів дозволяє розвивати навички самостійного мислення, творчості та співпраці, що є необхідними у сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Андрієвська В. М., Олефіренко Н. В. Реалізація сучасних підходів у викладанні базових дисциплін початкової школи засобами мультимедіа. *Наукові записки ТНПУ імені В. Гнатюка. Серія : Педагогіка*. Тернопіль : ТНПУ імені В. Гнатюка, 2009. № 4. С. 49–53.
2. Кравчина О.С. Активні та інтерактивні методи Київ: УІ ППОАН України, 2003. 123 с.
3. Приставська А. Ігрові технології навчання. *Англійська мова та література*. 2011. № 11. С. 5–8.
4. Чепіль М. М., Дудник Н. З. Педагогічні технології: навч. посібн. Київ: Академвидав, 2012. 156 с.
5. Янкович О.І., Кузьма І.І. Освітні технології у початковій школі: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНПУ ім. Володимира Гнатюка, 2018. 266 с.